

ת"פ 27074/10/18 - מדינת ישראל נגד אחים אום, משה סויסה, אברהם סויסה, ליאוניד כץ

בית הדין האזורי לעבודה באר שבע

ת"פ 27074-10-18 מדינת ישראל נ' אחים אום ואח'
בפני כבוד הסגן הנשיא השופט צבי פרנקל

בעניין: מדינת ישראל ע"י ב"כ: עו"ד ישראל שניידרמן

המאשימה

נגד

1. אחים אום

2. משה סויסה

3. אברהם סויסה

4. ליאוניד כץ ע"י ב"כ עו"ד: נעם אליגון

הנאשמים

הכרעת דין

1. בפתח הכרעת הדין ועל פי הקבוע בסעיף 182 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] תשמ"ב-1982, אני מודיע כי החלטתי לזכות את הנאשמים מביצוע העבירות שיוחסו להם בכתב האישום.

2. ביום 11.10.18, הגישה המאשימה כתב אישום המייחס לנאשמת 1, המאוגדת כשותפות שעיסוקה הוא בבניית פרויקטים שונים והיא גם רשומה אצל רשם הקבלנים, אי קביעת תכנית לחוזקו ויציבותן של הטפסות בניגוד לתקנה 85(א) לתקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בנייה), התשמ"ח-1988 (להלן - תקנות הבטיחות בעבודה) וסעיפים 191 ו-225 לפקודת הבטיחות בעבודה, התש"ל-1970 (להלן - הפקודה). הנאשמים 2-3 הם בעלים ומנהלים בנאשמת 1 והם מואשמים באי נקיטת אמצעים סבירים ונאותים למניעת העבירות והליקויים שבצעה הנאשמת 1 לפי סעיפים 191 ו-225 לפקודה. על אחריות השותפים למעשי השותפות ראו בהרחבה דוד א' פרנקל וצבי פרנקל, "דיני השותפות בישראל" (מהדורה שלישית מורחבת, התשפ"א-2020 הוצאת פרלשטיין-גינסור) פרק ד עמ' 142-157. הנאשם 4 מואשם באי רישום בפנקס הכללי את בדיקת הטפסות, בניגוד לתקנה 84(ב) ותקנה 5(א) לתקנות הבטיחות בעבודה וכן סעיף 225 לפקודה.

עמוד 1

3. על פי כתב האישום, הנאשמת 1 ביצעה עבודות בניה בפרויקט בשכונת נווה זאב בבאר שבע, אשר בנתה מגדל בן 32 קומות, כאשר הנאשמים 2-3 שימשו מנהליה ובעלים רשומים של הנאשמת 1. הנאשם 4 שימש בתקופה הרלבנטית לאישום כמנהל עבודה באתר מטעם הנאשמת 1 ושברשותו רישיון ממשרד העבודה. ביום 23.6.16 ולרגל ביקור מפקחי עבודה באתר לאחר קריסת תקרה, נמצאו באתר הליקויים הבאים, כך לפי סעיף 6 בכתב האישום:

- א. הנאשמת לא דאגה לכך שחוזקן ויציבותן של הטפסות נקבעו על פי תכנית כפי שדורשות התקנות;
- ב. נאשמים 2 ו-3 לא נקטו אמצעים סבירים ונאותים למניעת העבירות והליקויים ולהבטחת קיום הוראות החוק ותקנותיו.
- ג. נאשמים 1-3 בצעו עבירה אחת כל אחד לחוד. במעשיהם ובמחדליהם של הנאשמים סיכנו את ביטחונם, שלומם וחייהם של העובדים באתר ושל אחרים.
- ד. הנאשם 4 לא רשם בפנקס הכללי את בדיקת הטפסות.

4. במענה לכתב האישום מיום 21.1.19, כפרו הנאשמים באישום, להוציא סעיפי העובדות (1-4). עוד נטען כי נאשם 4 שימש כמנהל עבודה באתר כאחריות מוגברת שלקחה על עצמה הנאשמת 1 ולא מכח דין מסוים אלא מרצון לשלוט על הנעשה באתר. כמו כן כפרו הנאשמים בקשר לליקויים שנטענו וגם לליקויים עצמם אשר לא היו כפי שתואר באישום. כמין כן טענו הנאשמים להגנה מן הצדק לאור העובדה כי הנאשמת לא הייתה חברה קבלנית וגם לא החברה המבצעת, אלא שהחברה המבצעת הייתה חברה אל פי סי מרום מערכות וניהול בע"מ, הרשומה בישראל ומענה בראשון לציון. לטענת הנאשמים המאשימה התנהלה במחדל עת לא חקרה מי מנציגי החברה המבצעת, וזאת אף על פי שהנאשמים המציאו חוזה התקשרות בין הצדדים.

5. בפרשת התביעה העידה הגב' ליאת שבתאי, שבמועד הרלבנטי לאישום שימשה כחוקרת בטיחות בעבודה במשרד הכלכלה והתעשייה בירושלים והדרום. לאחר פרשת התביעה, הגישו הנאשמים ביום 1.8.19 בקשה שלא לחייבם להשיב לאשמה מאחר שלטענתם, לא הוכחה אשמת הנאשמים אף לכאורה בפרשת התביעה. ביום 27.11.19 דחיתי את הבקשה וקבעתי: **"כאמור בפסיקה כאשר ישנן ראיות בסיסיות להוכחות יסודות העבירה אין מקום לקבל הטענה שאין להשיב לאשמה. רק בנסיבות חריגות כאשר הראיות הן כה בלתי סבירות, הטענה תתקבל. טענות הנאשמים בנוגע למחדלי החקירה והכשלים עליהם הצביעו במסגרת חקירתם ידונו במסגרת הכרעת הדין".** על כן, נשמעה פרשת ההגנה, במסגרתה העידו הנאשמים 2-4.

טענות הצדדים בסיכומיהם

6. לטענת המאשימה, לנאשמת אין כל מחלוקת עובדתית כי מעשה הקריסה התרחש במועד הנטען בכתב

האישום והמחלוקת היא בשאלת האחריות הפלילית של הנאשמים שלטענת הנאשמת כי אינה הקבלן המבצע. עבירות על פי הפקודה ותקנות הבטיחות בעבודה הן עבירות מסוג אחריות קפידה שאינן דורשות הוכחת היסוד הנפשי וזאת על פי הוראת סעיף 34 כב (א) לחוק העונשין התשל"ז-1977. כלל הוא שנטל ההוכחה מוטל על כתפי המאשימה, אותו יש להרים ברמה של מעל לכל ספק. לטענת המאשימה נטל זה הורם על ידה ברמה הנדרשת ביחס לכלל הנאשמים, כדי להרשיעם בעבירות המיוחסות להם. עוד לאישום המיוחס לנאשמת 1, טענה המאשימה כי על פי הגדרות סעיף 1 לתקנות הבטיחות בעבודה, "מבצע בניה" יכול להיות המזמין או הקבלן הראשי המבצע את העבודה כולה או חלקה באמצעות עובדיו או באמצעות קבלנים העובדים עבורו (סעיף 12 בסיכומי המאשימה). לטענת המאשימה השאלה המרכזית היא מי היה במועד הרלבנטי באתר, מבצע הבניה, ועליו החובה לפי התקנות לערוך תכנית טפסות. עוד נטען כי על פי הראיות המוצקות בתיק, הנאשמת 1 נופלת בהגדרתה למבצעת הבניה, בניגוד לטענת הנאשמים לפיהם חברת אל פי סי היא מבצעת הבניה. כמו כן האחריות הפלילית יכולה להיות מחולקת בין שתי החברות או על אחת מהן, וזאת על פי המוסכמות בין הצדדים ביחס להעברת אחריות.

7. לטענת המאשימה, הנאשמת 1 שימשה כמזמין באתר הבניה וזאת כעולה מהסכם שנחתם בינה לבין חברת אל פי סי (מוצג מ/9). על פי הקבוע בעמוד 2 בהסכם, ענייני הניהול והפיקוח נותרו בידי הנאשמת. כמו כן וכעולה מהפנקס הכללי וכן ההודעה בדבר פעולות בניה (מוצגים מ/7, מ/3), מי שביצע את העבודה הייתה הנאשמת 1. המאשימה הדגישה כי בפנקס הכללי נרשם כי הנאשמת היא המבצעת וגם שהנאשם 4 הוא מנהל עבודה שמונה על ידי הנאשמת. אין לקבל טענת הנאשמים לפיה המזכירה רשמה את הנאשם 4 כמנהל עבודה במסמכים בטעות, בשים לב לכך כי מוצגים מ/3 ו-מ/7 הם מסמכים שהוגשו למשרדי הממשלה בזמנו על פי דרישה סטטוטורית (סעיף 23 בסיכומי המאשימה). חברת אל פי סי לא נחקרה וההסבר לאי חקירתה ניתן על ידי עדת התביעה, הגב' שבתאי, אולם גם הנאשמים לא פעלו כדי להביא ראיות מתאימות בתמיכה לטענתם כי הנאשמת אינה הקבלן המבצע, ומשלא עשו כן קמה החזקה בדבר הימנעות מהבאת ראיות (סעיף 25 בסיכומי הנאשמים). על כן המסקנה היא כי גם לנאשמת 1 הייתה אחריות וכל עוד לא הובאה ראיה מצד הנאשמים כדי לחלק את האחריות בינם לבין החברה ואין כל ראיה אחרת המצביעה על אחריות החברה, יכולה להיות מוטלת על הקבלן ועל המזמין. הנאשמים 2-3 העידו כי מעולם לא עזבו את האתר והיו חלק פעיל בין אם מבחינת הפיקוח ובין אם מבחינת ביצוע חלק מהעבודות (סעיף 29 בסיכומי המאשימה).

8. עוד טענה המאשימה כי אין לקרוא את תקנה 85 לתקנות הבטיחות כתנאים מצטברים, אלא כחלופות. כמו כן משמעות התקנות היא כי המזמין לא יופטר מכל אחריות והוא יהיה אחראי לאירוע התאונה במקום ביצוע העבודה וזאת כאשר היו תמרורי אזהרה (סעיף 36 בסיכומי המאשימה). על פי דוח פעולות שנערך על ידי המפקחת מיום 23.6.16 (מוצג מ/1) הגובה בין התקרה לרצפה היה 5.2 מטר וכך גם עלה מחקירתה. נתון זה נתמך גם ביומן העבודה (מ/8) החתום על ידי יוליה שאמנם לא הייתה עדת תביעה אך אין בכך כדי לפגוע בקבילות המסמך.

9. ביחס לאישום כנגד הנאשם 4 טענה המאשימה כי הנאשם הודה בחקירתו בכך כי לא ערך רישום

בפנקס הכללי שהיה עליו לערוך כמנהל עבודה, כאשר בהודעה על פעילות הבניה שצורפה כמוצג מ/3 צוין בבהירות כי הנאשם 4 מונה כמנהל עבודה. לטענת המאשימה, הנאשמת 1 הייתה שותפה פעילה בעבודות באתר וחלה עליה אחריות מלאה כמבצעת בניה בין אם במסגרת מזמין או בין אם כמבצע. בנוגע לאחריות המנהלים, הנאשמים 2-3, טענה המאשימה כי מהראיות עולה כי מדובר על מנהלים ושותפים פעילים בשותפות (מ/10) וכן היו נושאי משרה בתאגיד, האמונים על מגוון תחומים, על כן ולאור פרשנות הפסיקה בעניין אחריות מנהלים, יש להטיל עליהם את האחריות על ביצוע הפרויקט ביחס לקיום החובות המוטלות עליהם מכח התקנות והסעיפים הרלבנטיים נשוא כתב האישום.

10. **הנאשמים טענו לזיכויים.** לטענת הנאשמים נעשו בתיק מחדלי חקירה חמורים ומהותיים היורדים לשורשו של ההליך המשפטי המתקיים כנגדם שיש בהם כדי לפגוע קשות באיכות הראיות שנאספו, בהגנת הנאשמים ובזכויותיהם להליך הוגן. הכשלים באו לידי ביטוי גם בחקירת עדת התביעה, שניהלה את החקירה, הכוללים אי חקירת עדי מפתח, התעלמות מראיות שיכלו להועיל לנאשמים, וגם ליקויים אקוטניים בניהול החקירה (סעיפים 5-6 בסיכומי הנאשמים). כך נמנעה הגב' שבתאי מלחקור את המהנדסת יוליה סלבוטניקין אשר ביום יציקת התקרה נשוא האישום, בדקה את נתוני היציקה ואישרה את ביצועה. כשל חקירתי נוסף מתייחס לחברת אל פי סי, על אף שההסכם (מ/9) קובע כי היא הקבלן המבצע. תחילה טענה הגב' שבתאי כי מדובר בישות עלומה, אולם בהמשך חקירתה אישרה כי היא עליה לחקור אותה והיא חיפשה נציג מטעמה ושוחחה עם עו"ד מטעמה, אולם לא נמצא לכך תיעוד בתיק החקירה (סעיף 13 בסיכומי הנאשמים). הימנעות הגב' שבתאי לחקור עדים בהקשר זה, עולה כדי מחדל חקירה אקוטי ומחליש עד מאוד ואף מאיין את ראיות התביעה, כאשר על המאשימה מוטל נטל הבאת הראיות ונטל ההוכחה. כמו כן לא הציגה המאשימה את התמונות אשר לטענת הגב' שבתאי צולמו ביום האירוע באתר הבניה, דבר המהווה מחדל חקירה, שכן עסקין בתמונות שיכלו לשפוך אור על אשמתם או אי אשמתם של הנאשמים, בשים לב לכך כי המאשימה זנחה בקשתה מיום 3.2.20 להגיש תמונות שצולמו על ידי הגב' שבתאי, וזאת על פי אפשרות שניתנה לה להגיש בתום שמיעת הראיות לפי החלטת בית הדין מיום 8.2.20. כמו כן העידה הגב' שבתאי כי היא זוכרת שמדדה מידות אולם היא לא תיעדה את תוצאות המדידה ברישומיה וכן גרסה כי לא מדדה את גובה ומרחק התקרה (סעיף 26 בסיכומי הנאשמים). כשל קריטי זה מקום בו הנאשמים מואשמים כי לא ערכו תכנית עבודה על פי תקנה 85 א הוא מהותי ותוצאתו היחידה היא זיכוי הנאשמים וזאת לאור לשון התקנה הקובעת חובה בהכנת תכנית מקום בו גובה התקרה עולה על 4 מטרים. באופן דומה טענו הנאשמים ביחס לעובי הבטון ביציקה אשר לא הוכח כי היה בעובי העולה על 20 ס"מ כדרישת תקנה 85א'2 (סעיפים 33-37 בסיכומי הנאשמים). כמו גם ביחס לגובה הקורות, אשר לא הוכח כי גובהן עלה על 75 ס"מ כדרישת תקנה 85א'3. באופן דומה אשר לאשמה כלפי הנאשם 4 כי לא רשם בפנקס הכללי את בדיקת הטפסות, הרי שאין חובה כזו על טפסות שגובהן עד 3 מטר. אף ביחס לנתון זה לא הוצגו התמונות ונתוני מדידה. מחדלים אלה מובילים לזיכוי הנאשמים.

11. הנאשמים לא חלקו על טענת המאשימה ולפיה אין כלל גורף הקובע שמזמין פטור מהאחריות אוטומטית, אולם אחריות זו תחול רק בהתקיים תמרורי אזהרה מהם בחר להתעלם, אלא שהמאשימה לא הפנתה לתמרור אזהרה כזה. טענות המאשימה אשר לאחריות הנאשמים אם כמזמין עבודה ואם

כנושאי משרה בתאגיד אינה יכולה לעמוד, לאור הכשלים המפורטים ולאור תקנה 6 לתקנות הבטיחות בעבודה, לפיה האחריות צריכה להיות מוטלת על חברת אל פי סי כמבצעת. הנאשמים הפנו אל פסיקה בתמיכה לגרסתם (סעיפים 61-62 בסיכומי הנאשמים). לאור העובדה כי בחוזה צוין במפורש כי חברת אל פי סי היא החברה המבצעת וכן צוין כי היא אחראית לכלל נושאי הבטיחות באתר, מותרים את הנאשמים מחוץ למעגל האחריות ומובילים לזיכויים. עדות הנאשמים הייתה הגיונית וקולחת ולא נסתרה והיא גם הותירה אחריה סימני שאלה רבים שיצר הגוף החוקר (סעיף 65 בסיכומי הנאשמים). כמו כן העלו הנאשמים טענה להגנה מן הצדק וזאת בגין התנהלות הגוף החוקר, דרכו הרשלנית ואכיפתו הבררנית אשר יש בה להוביל לזיכוי הנאשמים, או למצער להקים יסוד לספק סביר בהוכחת העבירה בדרך לזיכוי הנאשמים.

דין והכרעה

12. תקנה 1 בתקנות הבטיחות מגדירה "מבצע בניה" כ"קבלן ראשי או מזמין, המבצע את העבודה כולה או חלקה באמצעות עובדים שלו או באמצעות קבלנים העובדים עבורו" כמו כן תקנה 6 המגדירה את היחסים בין הקבלן הראשי לקבלן המשנה ביחס לאחריותם, קובעת כדלקמן:

6. (א) הטיל המזמין את ביצוע הבניה על קבלן ראשי, יראוהו כמבצע הבניה לענין

תקנות אלה והחובות המוטלות בתקנות אלה על מבצע הבניה מוטלות עליו.

(ב) מעסיק קבלן ראשי בביצוע פעולת בניה קבלני משנה, יראו את הקבלן הראשי

כמבצע הבניה, כאמור בתקנת משנה (א).

(ג) הטיל המזמין את ביצוע פעולת הבניה על יותר מקבלן ראשי אחד, יראו את

המזמין כמבצע הבניה לענין תקנות אלה והחובות המוטלות על מבצע הבניה

מוטלות עליו.

(ד) הוראת תקנת משנה (ג) לא תחול אם קיבל אחד הקבלנים הראשיים על עצמו

את האחריות הכוללת לביצוע הוראות תקנות אלה, אישר זאת בכתב ושלח הודעה על המינוי, כאמור בתקנה 2, למפקח העבודה האזורי שבאזורו מתבצעת העבודה."

13. על פי הסכם פאושלי לביצוע עבודה קבלנית שהגישה המאשימה (מ/9), עולה כי בין הנאשמת 1 לבין חברת אל. פי סי מרום מערכות וניהול בע"מ, העבירה הנאשמת 1 את ביצוע עבודות הבניה לידי חברת אל פי סי. אכן על פי נספח ה שצורף להסכם ונחזה כחתום על ידי שני הצדדים, הצהירה חברת אל פי

סי, כי היא תחשב "למבצעת הבניה" (סעיף 2) והיא נוטלת על עצמה החובות.

ההסכם נחתם ביום 27.12.15. אלא שהמאשימה הציגה מסמך נוסף, מיום 3.5.16, מאוחר בזמן, שכותרתו "הודעה על פעולות בנייה" וזאת על פי פקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש), התש"ל - 1970 במסגרתו צוין במפורש כי הגורם המבצע את הבניה כהגדרתו בתקנות הבטיחות בעבודה, הוא הנאשמת 1, תוך פירוט פרטיה המלאים. כמו כן נרשמו פרטי אתר הבניה, התואם את הפרטים הרשומים בהסכם שנחתם בין הנאשמת לבין חברת אל פי סי (גוש 38194, מגרש 10, פרויקט OM TOWER). אם בכך לא די, מינתה הנאשמת 1 באותה ההודעה את הנאשם 4, מר לאוניד כץ, כמנהל עבודה וזאת על פי תקנות 2-3 לתקנות הבטיחות בעבודה. מר כץ חתם על המסמך ואישר בחתימתו כי הוא מקבל על עצמו את תפקיד מנהל העבודה לעבודות הבניה שפורטו בהודעה האמורה. כמו כן בחתימתו אישר מר כץ כי ידועה לו האחריות המוטלת עליו כמנהל עבודה על פי פקודת הבטיחות ותקנותיה (מוצג מ/3). מהאמור לעיל נמצאו למדים כי אף אם ביצוע הבניה הועבר לחברת אל פי סי כמתואר בהסכם שצורף, הרי שבכל מקרה הנאשמת 1 והנאשם 4, אותו מינתה כמנהל עבודה מטעמה, לאחר שנחתם ההסכם, נטלו על עצמם את האחריות בנוגע לעבודות הבניה נשוא כתב האישום.

14. כמו כן, לא אוכל להתעלם מפער הגרסאות אותן מסר הנאשם 4 בשתי חקירותיו. כך במסגרת חקירתו מיום 23.6.16, הסמוכה למועד האירוע, אישר מר כץ כי החברה המבצעת באתר היא הנאשמת 1. כמו כן לשאלת החוקרת, הגב/ שבתאי, ממתי מונה כמנהל עבודה, השיב כי זה חודש וחצי שהוא באתר (מוצג מ/4, עמוד 2, שורות 3-4, 9-10) ואף אישר כי הוא מנהל העבודה ומהנדס הביצוע (שורות 16-17). הנאשם 4 תיאר את יום האירוע וגילה בקיאות במה שהתרחש. יודגש כי במהלך כל החקירה לא אזכר הנאשם 4 כלל קיומה של חברת נוספת המעורבת בביצוע הבניה או קיומו של מנהל עבודה אחר אשר נכח באתר הבניה. בחקירתו בפני מיום 21.9.20 הציג הנאשם 4 גרסה שונה מגרסתו הקודמת, לפיה החברה המבצעת הייתה חברת אל פי סי והיא הייתה באתר עם צוות מלא (עמ' 14, שורות 27-30). כמו כן בחקירתו בפני העלה הנאשם 4 לפתע את שמו של מנהל העבודה לכאורה מטעם אל פי סי, שי (עמ' 15, שורות 13-15). איני מקבל טענת הנאשם 4 ולפיו היה קצת ב"שוק" באותו היום (עמ' 16, שורות 22-23). תשומת הלב תופנה לכך כי כפי שהעיד מר כץ, הוא מהנדס בעל ותק של 40 שנה (עמ' 14, שורות 23-24), ומצופה היה כי במצב בו קורסת תקרה באתר בו הוא נמצא, שימסור פרטים שאירעו במציאות לשיטתו ולפיה, קיימת חברה נוספת שהיא מבצעת הבניה וכן מנהל עבודה נוסף, שהוא מנהל העבודה בפועל והוא אחראי לאירוע. כאמור לעיל, במסגרת חקירתו הסמוכה לאירוע לא הזכיר מר כץ ולו במילה, העובדה כי באתר הייתה חברה מבצעת אחרת וכי היה מנהל עבודה אחר.

15. על כן, אני קובע כי בדין הוגש כתב האישום כנגד הנאשמת 1, כאשר מסקנתי כי היא הייתה החברה המבצעת, או לכל הפחות נטלה על עצמה את האחריות לעבודות הבניה. תשומת הלב תופנה לכך כי אף התקנות לא הסירו אחריות אוטומטית ממזמין, עת העביר את ביצוע עבודות הבניה לחברה אחרת, בהגדירו את "מבצע הבניה" כ"קבלן ראשי או מזמין, המבצע את העבודה כולה או חלקה באמצעות עובדים שלו או באמצעות קבלנים העובדים עבורו".

לאחר שבחנתי טענות הנאשמים בדבר הגנה מן הצדק ואי חקירת חברת אל פי סי, אף על פי שהוצג בפני החוקרת ההסכם שנחתם בין הצדדים, החלטתי לדחות אותה. בעניין זה אבהיר כי: **"הגנה מן הצדק חלה במצב שבו התנהגותה הפסולה של הרשות יוצרת "מחסום" מפני העמדה לדין. קבלת טענת הגנה מן הצדק מאפשרת לבית המשפט הדן בעניין פלילי לבטל כתב אישום שהגשתו או בירורו עומדים "בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית" (סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי). התנהגותה הפסולה של הרשות אינה חייבת להתבטא בעצם ההעמדה לדין; היא יכולה להתייחס גם להתנהלות נפסדת של המשטרה או הפרקליטות בניהול החקירה או המשפט. במובן זה, טענת הגנה מן הצדק היא "טענת סל". תחת קורת הגג שהיא מציעה עשויות להסתופף טענות מטענות שונות: טענה לחקירה פסולה; שיהוי בלתי סביר בהגשת כתב אישום; הפרת הבטחה שניתנה על-ידי הרשות; וטענות נוספות (סגל וזמיר, שם)" (ע"פ 6328/12 מדינת ישראל נ' פולדי פרץ ואח' מיום 10.9.13; ע"פ 16411-03-14 קבוצת דיוטי נכסים השקעות ופיננסים בע"מ - מדינת ישראל (נבו 13.03.2016)). אכן יתכן שהמדינה יכולה לעשות מאמץ חקירתי משמעותי יותר ולזמן את נציגי חברת אל פי לחקירה, אולם העובדה כי מאמץ זה לא נעשה אין להסיק מכך כי בענייננו המדינה לא עמדה בנטל הראייתי הנדרש ממנה. בהקשר זה נפסק כי: **"הדין הוא שדי בראיה "מספקת" ואין כלל המחייב את התביעה להציג את הראיה "המכסימלית" שניתן להשיג"** (ע"פ (ארצי) 9853-09-19 לון אריזות השרון בע"מ - מדינת ישראל (נבו 10.05.2020); ע"פ 9908/04 נסראלדין נ' מדינת ישראל (נבו 31.7.06); ע"פ (ארצי) 56919-11-14 ראובן רהטלב נ' מדינת ישראל (נבו 21.3.16)). כאמור לעיל, המסמכים בהם נכתב במפורש כי הנאשמת 1 היא הגורם המבצע; מינויו של הנאשם 4 מטעם הנאשמת כמנהל עבודה באתר נשוא כתב האישום, במועד המאוחר לאישום; אי זימונה של המזכירה מטעם הנאשמת אשר תלמד אודות אופן מילוי ההודעות על פעולות הבניה וחזוק גרסת הנאשמים לפיהם יתכן שמדובר בטעות של המזכירה:**

"ש. תסתכל למעלה כתוב שם קבלן מבצע וכתוב אחים אום, זה מסמך רשמי שמוגש לאגף הבטיחות ובו ציינתם שאחים אום שותפות רשומה היא חברה מבצעת מדוע?

ת. יכול להיות שזה נעשה במשרד באופן סטנדרטי בלי לבדוק. יש מזכירה בשם ענבר שהיא עובדת הרבה זמן ולפעמים עושה טעויות ויכול להיות שזו הטעות שלה.

ש. אתה אומר שהמזכירה מינתה את לאוניד כמהל עבודה?

ת. היא מ טפלת ברישומים ויכול להיות שהיא רשמה אותו"

(עדות הנאשם 3 מיום 21.9.20, עמ' 13-14, שורות 28-32, 1 בהתאמה).

בכל אלה די לדעתי כדי לקבוע כי הנאשמת 1 הייתה הקבלן המבצע באתר הבניה נשוא האישום שלפני וכתב האישום הוגש כנגדה כדין וכפועל יוצא, יש לקבוע כי בדין הוגש כתב האישום כנגד הנאשם 4, שהוא משמש כמנהל עבודה מטעם הנאשמת 1. עתה נפנה לבחון האם הוכיחה הנאשמת יתר היסודות העובדתיים של סעיפי האישום.

16. הנאשמת 1 מואשמת בהפרת הוראת תקנה 85 (א) לתקנות הבטיחות בעבודה, הקובעת כדלקמן:

"85. (א) מבצע הבניה אחראי לכך שחוזקן ויציבותן של הטפסות ייקבעו על פי תכנית לכל אחד מאלה:

(1) תקרה או קורה שמפלס פניה התחתון נמצא בגובה העולה על 4 מטרים מעל למשטח שהטפסות נתמכות עליו;

(2) תקרה שעובי הבטון הממוצע שלה עולה על 40 סנטימטרים;

(3) קורה שגובהה עולה על 75 סנטימטרים;

(4) רכיבים בעלי צורה או מידות שאינן מקובלות בבניה רגילה.

(ב) התכניות של הטפסות כאמור בתקנת משנה (א), יימצאו באתר כל עוד לא פורקו הטפסות".

הנה עולה כי כדי להרשיע בעבירה לפי תקנה 85 לעיל, דהיינו כדי לקבוע שמבצע בניה לא הכין תכנית על פי הדין בנוגע לטפסות, יש צורך בכל אחד מאלה (לא באופן מצטבר): שגובה התקרה עולה על 4 מטרים מעל למשטח שהטפסות נתמכות עליו; שעובי הבטון הממוצע של התקרה עולה על 40 ס"מ ושגובה הקורה עולה על 75 ס"מ. **לאחר שבחנתי טענות הצדדים הראיות והעדויות ששמעתי הגעתי אפוא למסקנה כי המאשימה לא הוכיחה אף לא אחד מהתנאים המנויים בתקנה האמורה כדי להרשיע בעבירה לפי תקנה 85 (א) ואסביר.**

17. על פי דוח הפעולה (מ/1) שנכתב במועד הביקורת (23.6.16) ציינה החוקרת כי היא מדדה וצילמה הנתונים וכי הגובה מהתקרה לרצפה עמד על 5.7 מטר. עובי התקרה וגובה הקורה לא צוינו בדוח. כמו כן בדוח החקירה מיום 17.11.16 (מ/2), כתבה החוקרת בסעיף 4.2 כי גובה התקרה מהרצפה עמד על 5.2, כמו כן באותו הסעיף הפנתה החוקרת לתמונות. נוסף על כך, בסעיף 4.5.1 ג. ציינה החוקרת כי בעדותו של מר כץ ציין הוא כי עובי הבטון שקרס היה כ-20 ס"מ ולכן לא היה עומס חריג על הטפסות. חרף האמור ואף על פי שעל פי תקנה 85(א)(2), יש צורך שעובי הבטון בתקרה יעלה על 40 ס"מ- לא ציינה החוקרת אחרת ולא צירפה נתוני מדידתה, לרבות התמונות שיוכיחו אחרת. באופן דומה לא הוכח כי גובה הקורה עלה על 75 ס"מ. בחקירתה, נשאלה הגב' שבתאי אודות התמונות אותן צילמה:

"ש. איפה התמונות שצילמת?

ת. אנו לא יודעים

ש. שקיבלתי את התיק חיפשתי את התמונות כי כתוב שצולמו, זה תיק עבודה. למשל בתיק עבודה כמו שעשית צריך לצלם תמונות שזה טוב מאלף מילים שיראה בית הדין מה צילמתי ואין לנו את התמונות

ת. אני לא יודעת מה הגישו את התיק ללא תמונות, אני עזבתי את היחידה שלי קצת אחרי שהמקרה הזה קרה ועברתי לתפקיד אחר וחזרתי חזרה לתפקיד.

ש. חיפשת את התמונות לקראת הדיון?

ת. לא. כי כל המשרד שלי הלך, עזבתי תפקיד והגשתי את החקירה, ככל הנראה זה נשמט"

(עמ' 10-12, שורות 27-31, 1-4 בהתאמה)

עוד בעניין זה נשאלה הגב' שבתאי:

ש. כמה תמונות צילמת?

ת. לא זוכרת כמה, מה השאלה הזאת? בממוצע מצלמת בין 10-30 תמונות יכולה להגיע ל-50. אני לא יודעת כמה צילמתי בתיק שלנו. עצם השאלה היא מטופשת.

ש. מה שצילמת בין השאר זה תומכות, בלב התיק הזה אחד מליבות התיק זה העניין האם התומכות בסדר או לא, צילמת את התומכות ואין לנו את התמונה אני צודק?

ת. לא.

ש. צילמת את התומכות ואין לנו את הראיה הזאת?

ת. יכול להיות שיש לנו אותה במשרד, בתיק עכשיו אין את התמונה, אבל אתה טועה זה לא תומכות זה שאריות של תומכות, משהו שקרס, זה לא תומכות היא אמורה לתמוך לא על הרצפה.

ש. אני קורא ממ'1 שהוגש לבית הדין ואני מילה במילה קורא בסוף שורה 7 "צילמתי את תומכות המתכת". מפה השאלה, צילמת את הקריסה? מה שנותר מהתומכות?

ת. כן מה שנותר.

ש. האם היו תומכות שלא קרסו?

ת. כן

ש. צילמת אותם?

ת. כן

עמ' 11, שורות 16-32 - (ההדגשות אינן במקור - צ"פ)

עוד בעניין צילום הטפסות נשאלה הגב' שבתאי:

ש. מה זה טפסות?

ת. טפסות זה מערכת של תומכות שאמורים לבנות בצורה מסוימת בצורה של יציקה והיא אמורה לתמוך את כל מה שיש עליה וזהו.

ש. את זה צילמת נכון? את הטפסות?

ת. כן.

ש. אין את התמונות האלה נכון?

ת. תפסיק להגיד אין אני לא יודעת, עכשיו לא יכולה להציג אותם ברגע זה".

(עמ' 12, שורות 14-20 - ההדגשות אינן במקור - צ"פ).

הנה עולה כי אף על פי שצילמה הגב' שבתאי תמונות מהותיות שיש בהן כדי ללמד כי התקיימות היסודות העובדתיים של העבירה - הן לא צורפו. יתרה מכך העידה הגב' שבתאי כי לאחר שמדדה לא רשמה את נתוני המדידה. נוכח חשיבות הדברים יובאו הדברים כלשונם:

"ש. לפני שנרד לרוזילציות של מה שעשית או לא עשית, מדדת ורשמת?

ת. אסביר לך מה מדדתי

ש. מדדת את גובה התקרה נכון?

ת. כן

ש. מדדת ויצא לך XYZ רשמת כמה יצאה לך המדידה?

ת. לא"

(עמ' 13, שורות 5-10)

עוד בהקשר לדברים האמורים נשאלה הגב' שבתאי אודות תיעוד נתוני המדידה על פי תקנה 85(א) והשיבה:

ש. אני אסביר לך למה אני שואל, תראי הגובה של האתר הזה אני מפנה למפה זה גובה למשל H ויש חריג שזה חדר לינה והגובה 4 מטרים והגובה של רצפה תקרה זה 3.20 את רואה את ה H זה הגובה, אני מתעקש לשאול אם מדדת, עשיתי שיעורי בית והלכתי לתקנות ואחד מהדברים שהנאשמים נאשמים שלא ביצעו תוכנית עבודה נכון?

ת. נכון

ש. אני מסתכל על תקנה 85 א' וצריך להכין את התוכנית רק על תקרה העולה על גובה של 4 מטרים מהרצפה, אצלנו זה לא 4 מטר זה פחות מה יש לך לומר?

ת. איך אתה יודע את זה? אתה יודע מה הם יצקו? מה שהם יצקו זה חניון או קומה ראשונה מה שאני זוכרת פחות או יותר והגובה היה 4 מטר.

ש. איך את יודעת? לא מדדת אני מזכיר לך.

ת. אני מסבירה, שהגענו לשם כל זה היה שטח הריסה מלא בטון טרי זרוק היו שם טפסות והתחלנו למדוד ולא מדדתי את התקרה והרצפה היא לא הייתה קיימת, איך אמדוד בדיוק? מדדתי את מה שנפל, את המערכת של התומכות זה מה שמדדתי.

ש. אני שואל שוב התקנות שהם נור לרגלי לטובתך בתחום הזה אומרות שצריך להכין תוכנית על פי תקנה 85 א' 1 רק לתקרה או קורה שמפלס פניה התחתון עולה על 4 מטר ואני מראה לך במפה של האזור שהגובה הוא 3.20 מטר כתוב שחור על גבי לבן על המפה, אם זה פחות מ - 4 מטר מה תגובתך?

ת. תוכיח אתה שהגובה היה פחות מ - 4 מטר. אתה מצביע לי על חדר הגנרטורים ואומר.

ש. מה עובי הבטון את זוכרת?

ת. אני חושבת שאמרו שיצקו סדר גודל של 20 ס"מ אם אני לא טועה.

ש. זה קרס נכון?

ת. כן

ש. אני מפנה אותך לסעיף 85 א' 2 שגם לגביה נקבע שצריך תוכנית שעובי התקרה עולה על 40 ס"מ המקרה שלנו יש 20 ס"מ אני צודק?

ת. לצורך העניין לפיה שטח שהם יצקו היו חייבים תוכנית, בשטח. תוכיח שוב.

ש. את חושבת שאני צריך להוכיח את זה? את יכולה להוכיח לי ש 20 ס"מ זה נתון שגוי?

ת. אני לא יכולה להוכיח כמו שאני לא יכולה להוכיח את ה - 40 ס"מ.

ש. מדדת את הקורות?

ת. איזה קורות?

ש. של הטפסות, מדדת? אני מדבר על תקנה 85 א' 3 שאומרת שצריך תוכנית עבודה שמדובר בקורה שהגובה עולה על 75 ס"מ, האם את יודעת להגיד לבית הדין מה גובה הקורות במקרה שלנו?

ת. לא יודעת, מדדתי וצילמתי, פתחנו מטר לקחנו מהתחלה עד הסוף וצילמתי הכל גם את המטר ממש עד הנקודה.

ש. את יודעת מה היו רואים שצילמת באמת? אין עבירה, אם במקרה שלנו זה 60 ס"מ והתקנות קובע 75 מטר נכון?

ת. כנראה.

ש. התמונה של המדידה של המטר עם הקורות אין לך אפשרות להציג אותה?

ת. כעת, עכשיו אין לי אפשרות".

תשובותיה של הגב' שבתאי עוררו אי נוחות, לאור העובדה כי נדמה שנתוני המדידה הנדרשים לצורך הרשעת הנאשמת 1 על פי הקבוע בתקנות לא נבדקו כיאות ובוודאי שלא תועדו. נמצאים אנו כ-5 שנים לאחר האירוע ולא ניתן לשחזר את אותם הנתונים ולכן יש חשיבות רבה לקיומן של התמונות או עדויות ברורות שלא משתמעות לשני פנים בדבר נתוני המדידה. בענייננו, לא תועדו נתוני המדידה ואף תשובותיה של החוקרת, הגב' שבתאי לא הניחו את דעתי כאמור.

מסקנתי זו מתחזקת נוכח העובדה כי על פי החלטתי מיום 8.2.2020, אפשרתי למאשימה להגיש את התמונות אותן ביקשה להגיש במסגרת הודעתה מיום 3.2.2020, חרף זאת המאשימה לא להגיש התמונות אותן מצאה. ההלכה בנוגע לאי הבאת ראיה או הזמנת עדים אשר יש בהם כדי לשפוך אור על הנסיבות ששנויות במחלוקת ולתמוך בגרסתו של אותו צד ידועה ומחדלה של המאשימה בעניין זה פועל לחובתה. **לאור כל האמור לעיל, מסקנתי היא כי לא הוכחו היסודות העובדתיים האמורים של העבירה ואין בראיות שהוצגו כדי להרשיע את הנאשמת.**

18. המאשימה הפנתה אל יומן העבודה (מ/8) שנכתב כנראה על ידי הגב' יוליה סלבוטיקין מטעם א.ד. כהן שם צוין כך: "**נבדקה תקרה במפלס 5:30 +**", אלא שהגב' יוליה סלבוטיקין לא זומנה לעדות ולא

נחקרה סמוך לאירוע. לאור עמדת החוקרת לפיה היה קושי לערוך מדידות בגלל הקריסה, שומה היה עליה לזמן את הגב' יוליה סלבוטיקין כדי לבחון נתוני המדידה אשר היא ערכה, או לא. הנטל להוכיח את יסודות העבירה מעל לכל ספק מוטל על כתפי המאשימה. נטל השכנוע מוטל על התביעה, הנושאת בעול הוכחת האשמה ואין היא יוצאת ידי חובה זו, אלא אם כן יש בחומר הראיות כולו, כדי להוכיח את כל יסודות העבירה נשוא כתב האישום, למעלה מכל ספק. די בכך שהנאשם יעורר ספק סביר בגרסת המאשימה כדי שיזוכה מכל אשמה: "נטל ההוכחה בהליך הפלילי ממילא מוטל על התביעה. משכך, על התביעה חובת הוכחת האשם של הנאשמים מעבר לספק סביר על בסיס הראיות שהיא מעמידה בפני בית המשפט. העדר ראיות שהיו יכולות לשמש את הנאשם, בהקשר זה, יכול להקים ספק סביר, אותו ממילא על התביעה להרים..." (ע"פ 2869/09 חאמד זינאתי נ' מדינת ישראל (ניתן ע"י השופט (כתוארו אז) סלים גובראן ביום 9.11.11; העז (אזורי ת"א) 50991-12-13 מדינת ישראל נגד בר-טן החזקות והשקעות בע"מ, יעקב מימון, (ניתן ע"י סגנית הנשיאה השופטת רות צדיק ביום 2.11.2017).

אחריות הנאשמים 2-3

18. לאור זיכוי הנאשמת כאמור לעיל, אני מורה גם על זיכוי הנאשמים 2-3 מהעבירות שיוחסו להם לפי כתב האישום בגין אי נקיטת אמצעים סבירים ונאותים למניעת העבירות והליקויים שבצעה הנאשמת 1, בעבירה לפי הוראות סעיף 191 ו- 225 לפקודה.

אחריות הנאשם 4

19. הנאשם 4 מואשם בהפרת הוראת תקנה 84 (ב) לתקנות הבטיחות בעבודה וכן תקנה 5(א), הקובעות כדלקמן:

"5. (א) מנהל העבודה חייב למלא אחר הוראות תקנות אלה ולנקוט צעדים מתאימים כדי להבטיח שכל עובד ימלא אחר התקנות הנוגעות לעבודתו, אלא אם כן החובה מוטלת במפורש על מבצע הבניה".

84. (א) מנהל העבודה יבדוק את הטפסות על כל חלקיהן לפני היציקה, כדי להיווכח

שהן יציבות, מתאימות למטרתן ושקוימו לגביהן דרישות תקנות אלה, דרישות התקן ודרישות שנקבעו לפי התכנון, אם נדרש, לפי תקנה 85.

(ב) הבדיקה כאמור בתקנת משנה (א) תירשם בפנקס הכללי.

(ג) חובת הרישום בפנקס הכללי כאמור בתקנת משנה (ב) לא תחול על טפסות

מרכיבים אנכיים עד גובה 3 מטרים.

התקנה מטילה על מנהל העבודה, חובת בדיקה של הטפסות ושקוימו לגביהן בין היתר, הדרישות בתקנה 85, אלא שתקנה 84(ג) פוטרת מחובת רישום בנוגע לטפסות מרכיבים אנכיים עד גובה 3 מטרים.

לאחר שבחנתי טענות הצדדים, הראיות ועדויות שנשמעו בפני, הגעתי אפוא למסקנה כי יש לזכות את הנאשם 4, שכן המאשימה לא הוכיחה התנאים המנויים בתקנה כדי להרשיע בעבירה לפי תקנה 84 (ב) ותקנה 5.

20. בעניין האישום כנגד הנאשם 4, שוב נשאלה הגב' שבתאי אודות נתוני המדידות אותם ערכה ואף בעניין זה העידה כי ערכה מדידות מתאימות, צילמה תמונות אולם הן לא נמצאו. אף בסוגיה זה תשובותיה של הגב' שבתאי לא הניחו את דעתי ולא לימדו על עריכת בדיקות מתאימות ותיעודן בהתאם, כדי להרשיע בעבירה לפי תקנה 84 (ב). נוכח חשיבות הדברים יובא חלק מעדותה של הגב' שבתאי כלשונה:

"ש. לאוניד כץ בהמשך לחקירה הוא מואשם בכך שהוא לא רשם בפנקס הכללית בניגוד לתקנה 84 ב' את מכירה את התקנה נכון?

ת. כן

ש. זוכרת מה התקנה? על פי התקנה כתוב שמנהל העבודה צריך לבצע X בדיקות ועל פי סעיף 84 ב' הוא צריך לרשום את הבדיקות בפנקס הכללי והטענה שלא רשם,

ת. אוקיי

ש. איזה סוג של טפסות היו באתר של התקרה?

ת. לא יודעת ולא זוכרת

ש. הטפסות שהיו באתר שאנו מדברים, אנו מדברים על טפסות מרכיבים אנכיים עד 3 מטר את מכירה את זה?

ת. כן

ש. צילמת את זה ואין לנו את התמונות נכון?

ת. נכון

.....

ש. מסביר שוב, יש לך דרך, צילמת את זה נכון?

עמוד 14

- ת. בהנחה שכן
- ש. ויש לך דרך להביא תמונה שמדובר בטפסות לא מרכיבים אנכיים? איזה טפסות היו באתר?
- ת. מה זה סוג? יכולה להגיד לך דגם וצורה?
- ש. את מפקחת איזה טפסות היו באתר?
- ת. לא יודעת כי עברו 3 שנים
- ש. ואין לך תיק עבודה, והצילומים אבדו אני צודק?
- ת. יכול להיות.
- ש. לא כתבת בזמן אמת, מה סוג הטפסות שהיו באתר?
- ת. אני לא יודעת וגם אתה לא
- ש. אני יודע שזה טפסות אנכיים את יודעת?
- ת. כן בצורה אנכית בסדר. מסכימה שהטפסות אנכיים
- ש. מבחינת הגובה מדדת את זה?
- ת. אולי. אין לי תיעוד על זה
- ש. אני אומר לך שלא מדדת את זה מה יש לך לומר?
- ת. אני מדדתי וזה במחשב אצלי. מדדתי את זה אך אין לי תיעוד על זה."

(עמ' 18-19, שורות 11-32, 1-19 - ההדגשות אינן במקור - צ"פ)

כעולה מעדותה של הגב' שבתאי, זו הודתה כי הטפסות היו אנכיים, אולם לא היה בידה התיעוד בדבר גובהן של הטפסות ואף עדותה או ראיה אחרת לא הניחה את דעתי בענין. אם גובהן לא עלה על 3 מטרים, פוטר התקנה את הנאשם 4 כמנהל עבודה מרישום הבדיקה בפנקס הכללי. לאור האמור לעיל ומשהמאשימה לא הוכיחה היסוד העובדתי של העבירה, אני מורה על זיכוי הנאשם 4 מהעבירות המיוחסות לו.

סוף דבר

17. לאור האמור לעיל, אני מזכה את הנאשמים.

18. זכות ערעור כדין.

ניתנה היום, ו' אייר תשפ"א, 18 אפריל 2021, במעמד הצדדים.